

ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Процес трансформації вищої освіти України, який триває сьогодні, спрямований на входження країни в європейський та світовий освітній простір. Посилення міжнародних зв'язків у різних сферах діяльності зумовлює збільшення уваги до вивчення іноземних мов як засобу міжкультурної комунікації. Зважаючи на це, перед українськими науковцями постало завдання вдосконалення змісту, методів, прийомів, засобів навчання іноземної мови. Підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої освіти в першу чергу потребує оновлення в контексті глобалізації освітньої галузі. Тому поряд з традиційними формами та методами навчання розглядаються й нетрадиційні з метою забезпечення ефективності навчального процесу, особистісного та творчого розвитку студентів, підвищення їх мотивації, формування загальних та фахових компетенцій.

Застосування під час вивчення іноземної мови нетрадиційних методів навчання стимулює активну діяльність та самостійність студентів, розвиває критичне й творче мислення, що є необхідним для фахівців у теперішніх умовах. Для особистості сучасного педагога зокрема надзвичайно важливим є наявність креативного мислення та індивідуального стилю діяльності. Таке мислення характеризується вмінням вирішувати творчі задачі, наявністю оригінальної та креативної уяви та передбачає детальну розробку, візуалізацію, трансформацію матеріалу. Формуванню вищезгаданих якостей можуть сприяти альтернативні способи опрацювання учбового матеріалу, сприймання навчальної діяльності як творчого пошуку. Нетрадиційні підходи до

навчання урізноманітнюють заняття, підвищують зацікавленість студентів, полегшують сприймання навчального матеріалу, який може бути нудним та важко засвоюватись. Спробувавши нетрадиційні шляхи у власній навчальній діяльності, майбутні педагоги будуть краще підготовлені до роботи з сучасними школярами, яких зараз зацікавити, мотивувати, спрямувати на пізнання набагато складніше. Саме тому закладам вищої освіти варто більше уваги приділяти інноваційним методам при підготовці майбутніх педагогів.

В епоху інформаційної, комп'ютерної революції актуальності набувають методи навчання, пов'язані з застосуванням комп'ютерних технологій, які можуть максимально наблизити процес навчання іноземних мов у виші до реальних умов, активізувати пізнавальну та дослідницьку діяльність студентів. Такі технології допомагають краще сприймати інформацію, обробляти та аналізувати її. Кожен студент може працювати в індивідуальному темпі, планувати обсяг та швидкість засвоєння іншомовного матеріалу, що розвиває навички самостійного здобуття знань, такі актуальні для сучасності. В умовах вимушеної дистанційної освіти виші використовують систему електронного навчання, яке є ефективним для вивчення іноземних мов через використання мультимедіа-матеріалів, віртуальних практикумів, доступ до різноманітних найновіших інтернет-ресурсів. Відео та аудіо матеріали забезпечують вдосконалення вимови та збагачення словникового запасу актуальною лексикою [4, 5].

Для майбутніх учителів, наприклад, ефективні віртуальні екскурсії в навчальні заклади, які дають змогу ознайомитись з специфікою професії, організацією роботи школи. До електронних курсів з методики викладання іноземних мов входять відеозаписи шкільних занять, які ілюструють використання різних методів навчання на практиці. Корисним є і періодичне проведення онлайн семінарів з іноземцями, на яких студенти дізнаються про освіту і культуру країни, поглиблюють знання з теми, обмінюються думками.

До інноваційних методів навчання належать також інтерактивні методи, в основі яких – активна взаємодія усіх студентів. Їх метою є розвиток комунікативних навичок та емоційності, необхідних майбутнім педагогам, створення атмосфери співробітництва, взаєморозуміння, позитивної мотивації. Це метод моделювання життєвих ситуацій, рольові (ділові) ігри, групове навчання, метод дискусії, тренінги, внутрішні (зовнішні кола), парні інтерв'ю, читання зигзагом, дослідницька робота, метод «мозкового штурму», робота у фокус-групах, проектний метод та інші. Завдяки таким способам навчальної діяльності підвищується мотивація та пізнавальна діяльність, набуті знання та навички застосовуються в практичній діяльності, відбувається залучення до процесу усіх членів групи. Співпраця студентів один з одним дає їм змогу продемонструвати свої знання, активізувати їх, продукувати ідеї для вирішення ситуації. У невимушених обставинах співучасники навчального процесу вільно спілкуються, зникає психологічний бар'єр та страх зробити помилку, в результаті чого матеріал краще запам'ятовується [1].

У підготовці майбутніх педагогів вартим уваги є метод взаємного навчання як модернізація відомої белланкастерської системи, який у закладах вищої освіти є більш ефективним, ніж у школах. Студенти самостійно опрацьовують новий матеріал й отримують нові знання та навички, а потім передають їх іншим у формі інтерактивного спілкування, забезпечуючи колективне мислення, а викладач лише спрямовує та забезпечує умови для вільної комунікації. Навчання студентами старших курсів молодших студентів дає змогу глибше вивчити матеріал, краще засвоїти складну граматику, передбачити можливі труднощі та непорозуміння у інших. Окрім того, під час таких занять атмосфера є невимушеною, доброзичливою, творчою [5].

В умовах сучасності, яка зазнає постійних змін, підготовка фахівців потребує використання проблемних методів навчання, мета яких – навчити молодь ефективно вирішувати нестандартні ситуації, адекватно на них

реагувати. В іншомовній освіті майбутніх учителів корисним буде додати до завдань вирішення ситуацій з професійної діяльності педагога. Проблемне навчання, на відміну від традиційного, не має репродуктивного характеру й зосереджено на розвиткові умінь вирішувати теоретичні й практичні проблеми та має в основі дослідницьку, творчу діяльність студента. Воно має такі стадії: формування проблеми; розв'язання проблеми (індивідуально або в групі); перевірка отриманої інформації; використання отриманих знань у теоретичній та практичній діяльності. Таким чином, студенти здобувають знання шляхом спостережень, аналізу фактів, активної розумової праці.

Створенню невимушеної та творчої атмосфери на заняттях з іноземної мови сприяє ще один інноваційний метод навчання – метод навчальних станцій. Він полягає у тому, що аудиторія розподіляється на зони (станції), якими можуть бути столи, де розмішені заздалегідь підготовлені викладачем завдання. Виконавши одне завдання, студенти переходять до наступної станції. Виконувати завдання можна самостійно, в парах чи групах. Темп та послідовність роботи студенти обирають самі. Такий метод можна застосовувати під час вивчення всіх тем курсу, кількість станцій та обсяг завдань залежать від складності матеріалу. Особливо важливо включати до станцій комунікативні завдання (висловитись на задану тему, скласти діалог з одногрупником тощо). На завершальному етапі студенти звіряють свої відповіді з ключами, здійснюється самоконтроль та самооцінка, а також взаємоконтроль. Усні чи творчі завдання оцінює викладач [2].

Таким чином, метод навчальних станцій розвиває вміння студентів працювати з мовленнєвим матеріалом, планувати та критично оцінювати результати власної діяльності, корегувати помилки, а викладач здійснює ефективний контроль, виступаючи в ролі помічника та консультанта.

Отже, нетрадиційні підходи до методів викладання іноземної мови дають змогу викладачу змінити своє бачення процесу навчання, своє

ставлення до студента, усвідомивши, що в педагогічному процесі центральною фігурою є саме студент, що головним є не викладання, а пізнавальна діяльність, не засвоєння і відтворення готових знань, а самостійне їх отримання та застосування. Такі методи дають стимул до спільних міркувань, дискусій, стимулюють дослідницьку діяльність, демонструють повагу до особистості майбутнього педагога, який згодом, в своїй професійній діяльності, зможе ефективно навчати та розвивати нове покоління, здатне до активних та творчих дій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Білик О. С., Ключковська І. М. Інтеграція методів навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах. *Педагогічний альманах*. 2016. Вип. 30. С. 75–81.
2. Горпініч Т. Використання методу навчальних станцій для реалізації особистісно орієнтованого навчання іноземної мови у вищій школі. *Молодь і ринок*. 2015. № 5. С. 46–50.
3. Малафіїк І. В. Дидактика: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. С. 281–306.
4. Пінчук І. О. Інноваційні технології навчання іноземних мов у процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Сер.: Педагогічні науки. № 3. 2018. С. 39–46.
5. Смовженко Л. Г. Інноваційні методи навчання іноземних мов студентів-філологів. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. Вип. 43 (4). С. 109–116.
6. Yuzkiv H. I., Ivanenko I. M., Marchenko N. V., Kosharna N. V. Innovative Methods in Language Disciplines during Profile Training Implementation. *International Journal of Higher Education*. Vol. 9. No. 7. Toronto, 2020. P. 230–242.